

INTERNATIONAL LAW

**Violence as a Method of Committing Assault.
Comparative Approach****Mihai DRĂNICERU¹**

Abstract: A person's criminal behavior differs from his usual actions in that it causes harm to protected relationships and has a public danger, but as in the ordinary behavior of the person, the criminal deed meets both mental and physical components which can be identified with „mens rea” and „actus reus”, which in the Eastern European criminal doctrine are identified with the subjective side and the objective side of the crime. The features of the objective side of the concrete crime are described in the disposition of the corresponding article of the Special Part of the Criminal Code and compared to other elements in the criminal law norm are defined most fully. The objective element is the external manifestation of the crime, and in the case of the offense of assault, it is carried out through actions such as threats, intimidation, or the application of violence, in some legislations, it is necessary to demonstrate the achievement of the purpose of stopping the performance of the victim's duties. In the article, the author aims at identifying the similarity of the incrimination of assault in the legislation of European states to harmonize the legislation of the Republic of Moldova with international standards for the protection of public officials.

Keywords: public servants; assault; violence; actus reus

1. Introducere

În doctrina dreptului penal, structura unei infracțiuni este în mod tradițional înțeleasă ca totalitatea semnelor relevante din punct de vedere juridic ale unei fapte periculoase din perspectiva socială care o caracterizează drept infracțiune. În acest

¹ Assistant Lecturer at Cross-Border Faculty, Dunarea de Jos University of Galati, 111 Domneasca St.111, Galati, Romania, Phd student at the Institute for Legal, Political and Sociological Research, Ștefan cel Mare și Sfânt avenue 1, Chișinău, Republica Moldova, Advisor of the Minister of Internal Affairs of the Republic of Moldova, Ștefan cel Mare și Sfânt avenue 75, Corresponding author: mihai.draniceru@ugal.ro.

Copyright: © 2024 by the authors.
Open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

context un reputat teroretician al dreptului penal observă cu exactitate că „componenta nu este doar un agregat, ci un sistem strict de semne ale unei infracțiuni. Componenta reflectă relațiile interne ale elementelor sale constitutive caracteristice crimei. Marele merit al științei dreptului penal, scrie autorul, este descoperirea unei singure structuri comune a tuturor infracțiunilor și construirea pe această bază a componentei pentru fiecare infracțiune cu ajutorul celor patru grupuri principale de semne care caracterizează obiectul, subiectul, latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii” (Кудрявцев, 2006, pp. 59-60).

Sintetizând accepțiunile laturii obiective în doctrina dreptului penal, o considerăm fiind expresia externă a unui act uman de comportament criminal, care descrie modul în care obiectul protejat de norma penală este prejudiciat.

Spre deosebire de alte elemente ale infracțiunii (obiect, subiect, latură subiectivă), semnele laturii obiective sunt întotdeauna fixate în textul dispoziției normei de drept penal.

Pentru a elucida temeiul răspunderii penale pentru faptele social-periculoase împotriva sănătății, integrității personale funcționarilor publici este necesar să se ia în considerare semnele componentei infracțiunii prevăzute de art. 349 din Codul Penal al Republicii Moldova (în continuare RM), din analiza structurii articolului respectiv, se determină că acesta este alcătuit din 3 alineate, care conțin două componente de infracțiune, care se deosebesc în funcție de latura obiectivă.

Astfel alin. (1) al art. 349 din Codul penal al RM prevede răspunderea pentru amenințarea cu violență a funcționarilor publici, a rudelor sale sau a persoanei care îndeplinește o datorie obștească, la rîndul său, alin. (1¹) al art. 349 incriminează aplicarea violenței care nu este periculoasă pentru viață sau sănătate în raport cu persoanele specificate în alineatul precedent.

Astfel conchidem că latura obiectivă a infracțiunii de ultraj poate fi exprimată în două forme alternative:

- 1) amenințarea cu violență;
- 2) utilizarea violenței care nu este periculoasă pentru viață sau sănătate.

Fiecare dintre formele indicate de manifestare a laturii obiective ale ultrajului necesită o analiză independentă.

Studiul de față se concentrează pe cercetarea comparată a reglementărilor, principalelor opinii și curente doctrinare vis-a-vis de manifestarea violenței ca formă de realizare a infracțiunii de ultraj.

2. Definirea violenței

Categoria de bază pentru interpretarea semnelor celei de-a doua forme de exprimare laturii obiective a ultrajului, este „aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate”. În vederea definirii acestui concept vom face referire atât la semantica termenilor cuprinși în sintagmă cât și la practica judecătorească.

În pofida utilizării sistemice a categoriei analizate în dreptul penal, conceptul și conținutul acesteia nu sunt definite în legislația națională. În același timp, în teoria dreptului penal, se studiază conceptul de violență și diferitele sale aspecte și se fac propuneri fundamentate teoretic pentru consolidarea lor doctrinară și legislativă de către diverși autori.

În mod uzual prin violență se înțelege „Înșușirea, caracterul a ceea ce este violent; putere mare, intensitate, tărie. Lipsă de stăpânire în vorbe sau în fapte; impulsivitate, brutalitate, vehemență. Faptul de a întrebuița forța brutală; constrângere, violentare; siluire; încălcarea ordinii legale” (DEX, 2009). Însă cea mai amplă definiție a violenței a fost dată de Organizația Mondială a Sănătății, ca fiind: „amenințarea sau utilizarea intenționată a forței fizice sau a puterii împotriva propriei persoane, a altei persoane, împotriva unui grup, sau a comunității, și care antrenează un risc crescut de a produce un traumatism, un deced, o daună psihologică, o dezvoltare anormală sau o privațiune” (WHO, 2011).

În materia dreptului penal, violența este un subiect de polemică care contrapune două curente de interpretare, violența un fenomen psihofizic unitar versus violența materială.

Printre cele mai cuprinzătoare definiții din primul partid menționăm următoarele explicații ale violenței „este o influență ilegală, intenționată, fizică sau psihică îndreptată asupra altei persoane împotriva voinței acesteia, cauzându-i un prejudiciu semnificativ sau creând pericolul de a-l provoca” (Иванцова, 2004, p. 26) sau „reprezintă influența fizică sau psihică a unei persoane asupra alteia, încălcând dreptul cetățenilor la integritatea personală garantate de legile supreme ale statelor. Violența fizică se exprimă într-un impact direct asupra corpului uman: bătăi, vătămare corporală, tortură în diferite moduri (inclusiv utilizarea oricăror obiecte sau substanțe), etc. Violența psihică constă în influențarea psihicului unei persoane prin intimidare, amenințare (în special, amenințări cu violență fizică) pentru a deforma voința victimei de a rezista” (Сухарева și alții, 2001, p. 354).

Conform opiniei lui R.S. Jinjolia, violența este „impactul fizic sau psihic al unei persoane asupra alteia, încălcând garanția din prima parte a articolului 22 din Constituția Federației Ruse, dreptul cetățenilor la inviolabilitatea personală” (Джинджолия, 2004, p. 232).

L.V.Serdyuk oferă o definiție mai detaliată, argumentând că „violența provine din influența voită și ilegală a altor persoane asupra unei persoane (sau a unui grup de persoane), realizată împotriva sau contrar voinței sale și capabilă să-i provoace traume organice, fiziologice sau psihologice și limitează libertatea de exprimare sau acțiune” (Сердюк, 2002, p. 22).

R.D. Șarapov consideră că „violență ar trebui să fie considerată o activitate conștientă (un tip de conduită asumată), direct îndreptată împotriva liberei exprimări a voinței... spre deosebire de multe alte forme de manifestare a activității umane, doar violența este un comportament în care actele unei persoane sunt în mod evident orientate spre suprimarea libertății” (Шарапов, 2001, p. 23). Același autor într-o lucrare mai amplă opinează că violența este „un atac criminal asupra securității personale a unei persoane, sub forma unei inflațiuni intenționate ilegale de vătămare fizică sau psihică unei victime contrare (împotriva sau în plus) voinței sale prin intermediul unui impact energetic (fizic) sau informațional (mental) asupra corpului (organe umane, țesuturi, funcții fiziologice, psihic)” (Шарапов, 2006. p. 9).

În abordarea stricto sensu a violenței predomină opinia interpretării restrictive a noțiunii de violență rezumată doar la violență fizică, astfel într-un articol complex, autoarea conchide că „în cazurile în care în legea penală noțiunea de violență este folosită fără precizarea caracterului acesteia – fizică sau psihică, această noțiune se referă la influențarea asupra corpului persoanei” (Angeluță, 2021, p. 145).

Comiterea ultrajului prin violență în unele state europene. Violența în dreptul penal, este împărțită în mod tradițional în două tipuri: fizică și psihică. În dispoziția alin. (1¹) al art. 349 din Codul Penal al RM, nu este stabilită tipul violenței pentru survenirea răspunderii penale pentru ultraj, ci doar pentru aplicarea violenței care nu este periculoasă pentru viață sau sănătatea funcționarului public.

În scopul elucidării conceptului violenței nepericuloase vom analiza jurisprudența Curții Constituționale, astfel prin Decizia Curții Constituționale Nr. 74 din 09.07.2018, Curtea constată că prin „violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei” în sensul articolului 349 alin. (1¹) se înțelege „provocarea intenționată a leziunilor corporale care nu au avut drept urmare nici dereglarea sănătății, nici pierderea capacității de muncă, ori aplicarea intenționată a loviturilor sau comiterea altor acțiuni violente care au cauzat o durere fizică, dacă nu au creat pericol pentru viața și sănătatea victimei”. Totodată, ținând cont de faptul că legislația penală nu stabilește anumite urmări prejudiciabile care pot fi provocate prin această modalitate, infracțiunea este prin urmare una formală, considerându-se consumată din momentul aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate. În acest sens, Curtea a observat că și practica judiciară a confirmat caracterul formal al infracțiunii în discuție (Dosarul nr. 1ra-1786/2016, Dosarul nr. 1ra-1187/2017).

Una dintre formele agravante ale ultrajului se poate realiza prin violența periculoasă pentru viața sau sănătatea funcționarilor publici prevăzută la lit. a) din alin. (2) al art. 349 Codului Penal al RM, care presupune aplicarea violenței al cărei grad de intensitate corespunde vătămării intenționate ușoare, medii sau chiar grave a integrității corporale sau a sănătății a persoanei.

Sub aspect comparat, reieșind din descendența sovietică comună, vom analiza subiectul cercetat din Codul Penal al Federației Ruse, în acest sens menționăm că „violența care nu este periculoasă pentru viață sau sănătate” este un semn al multor infracțiuni, dar la fel nu există o definiție legală a acestei noțiuni.

Cu toate acestea prin Hotărîrea Plenului Curții Supreme a Federației Ruse Nr. 29 din 27.12.2002 prin violență nepericuloasă pentru viață sau sănătate ar trebui înțeleasă bătăile sau săvârșirea de alte acte violente cu scopul de a provoca durere fizică victimei sau de a-i restrânge libertatea (legarea mâinilor, folosirea de cătușe, lăsarea într-un spațiu închis etc.).

În conformitate cu Hotărîrea Plenului Curții Supreme a Federației Ruse Nr. 14 din 01.06.2023 „Cu privire la unele probleme de practică judiciară în cauzele penale ale infracțiunilor prevăzute la articolele 317, 318, 319 din Codul penal al Federației Ruse”, prin violența nepericuloasă pentru viață sau sănătate, prevăzută de alin. (1) al art. 318 din Codul penal al Federației Ruse, trebuie interpretată ca loviri sau alte acte violente asociate cu cauzarea durerii fizice victimei sau restricționarea libertății acesteia (legarea mâinilor, folosirea cătușelor, etc.), care nu a adus prejudicii sănătății victimei, iar prin amenințarea aplicării violenței - declarații sau alte acțiuni ale unei persoane care indică intenția sa de a folosi orice violență fizică împotriva victimei, atunci când o astfel de amenințare a fost percepută de victimă ca fiind reală.

Totodată prin pct. 14 al hotărîrii menționate, se definește violența periculoasă pentru viață sau sănătate (alin.(2), art. 318 din Codul penal al Federației Ruse) care presupune violența care a avut ca rezultat aducerea unui prejudiciu grav sau mediu sănătății victimei, precum și provocarea unei vătămări ușoare care provoacă tulburări de sănătate pe termen scurt sau o pierdere permanentă minoră a capacității generale de muncă.

De asemenea se consideră ultraj, aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate, care, deși nu a dăunat sănătății victimei, cu toate acestea, la momentul săvârșirii a creat un pericol real pentru viața sau sănătatea sa.

Se menționează că în cazurile în care victimei i se aplică restrângerea forțată a libertății, calificarea faptelor conform alin. (1) sau alin. (2) a articolului 318 din Codul penal al Federației Ruse trebuie realizată ținând cont de natura și gradul de pericol al acestora.

Este lesne de remarcat similitudinea incriminării faptelor de ultraj în legislația Republicii Moldova și a Federației Ruse, situație care nu se subscrie vectorului european al statului nostru.

Prin prisma dreptului penal comparat, observăm faptul că în România, în cadrul analizei componentei infracțiunii de ultraj prevăzută de art. 257 Cod penal român, pe dimensiunea laturii obiective urmează a fi stabilită existența celor 4 componente: 1. element material; 2. cerințe esențiale; 3. urmare imediată și 4. legătură de cauzalitate (Dungan, 2009, nr. 2, p. 38).

În corespundere cu alin. (1) al art. 257 putem determina că elementul material al ultrajului se poate realiza prin comiterea alternativă a următoarelor acțiuni, prezentate în ascendență în funcție de gravitatea faptelor: amenințare; lovire sau alte violențe; vătămare corporală; loviri sau vătămări cauzatoare de moarte sau omor. În ceea ce privește absorbția omorului în infracțiunea de ultraj, considerăm relevantă opinia autorului Hrițcu C. care constată că pentru omorul calificat pedepsa închisorii este cuprinsă între 15 și 25 ani, iar majorarea acesteia cu încă jumătate pentru omorul unor categorii de funcționari publici (jandarmi și polițiști) ar determina limite cuprinse între 22,5 ani și 37,5 ani închisoare, pedepse care nu vor putea fi aplicate în cuantumul respectiv „deoarece conform prevederilor art. 60 NCP, limita generală maximă a pedepsei închisorii este de 30 ani” (Hrițcu, 2015, p. 43).

În varianta prevăzută la alin. (2) al art. 257, elementul material se poate realiza prin săvârșirea oricărei infracțiuni, inclusiv și împotriva bunurilor funcționarilor publici în scop de intimidare sau răzbunare, în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.

Elementul material al infracțiunii de ultraj după cum am menționat constă din mai multe acte de conduită interzise, astfel se explică caracterul complex al infracțiunii cercetate, pentru realizarea laturii obiective este suficientă îndeplinirea unei singure acțiuni din cele incriminate, chiar dacă făptuitorul ar acumula mai multe acțiuni (de exemplu amenințare și loviri) nu se impune existența concursului de infracțiuni.

Cu privire la forma de realizarea a ultrajului prin „violență”, în sens juridic, putem înțelege o activitate fizică de natură să provoace victimei suferințe fizice sau vătămări corporale ce necesită pentru vindecare cel mult 90 zile (art. 193 Cod Penal român) sau alte consecințe mai grave ca de exemplu infirmitate; leziuni traumatiche sau afectarea sănătății care necesită mai mult de 90 de zile de îngrijiri medicale pentru vindecare; un prejudiciu estetic grav și permanent sau avort (art. 194 Cod Penal Român).

Teoria structurii infracțiunii în dreptul penal francez implică, în general, relevarea elementelor materiale și morale ale faptei penale, precum și identificare subiectului infracțiunii.

Element constitutiv al infracțiunii, elementul material este partea vizibilă, exteriorizată a infracțiunii. Se manifestă prin realizarea concretă a faptelor incriminate.

În cursul său magistral de drept penal, profesorul francez M.L.Rassat definește elementul material al infracțiunii ca fiind atitudinea „pozitivă sau negativă pedepsită de lege. Elementul material este simbolizarea simplistă a infracțiunii pentru nejurist: cadavrul este fapta uciderii altuia” (Rassat, 2017, p. 316).

Conform articolul 433-3 din Codul Penal francez, latura obiectivă a infracțiunii poate fi realizată prin amenințări, violențe sau intimidări. Doctrina franceză face distincție între formele de manifestare ale violenței, astfel se recunoaște existența violenței verbale, violenței fizice și violenței asupra bunurilor, cu privire la violența fizică, putem afirma că sancțiunea variază în funcție de gravitatea leziunilor cauzate.

- violența fizică ușoară, care nu a determinat o incapacitate de muncă, constituie o contravenție de clasa a IV-a și se pedepsește cu amendă de maximum 750 euro (articolul R. 624-1 CP francez);
- violența fizică care produce o incapacitate totală de muncă de o durată mai mică sau egală cu 8 zile constituie o contravenție de clasa a cincea și se pedepsește cu amendă de până la 1.500 de euro (articolul R. 625-1 din CP francez);
- violența fizică care are ca rezultat incapacitatea totală de muncă pe o perioadă mai mare de 8 zile constituie un delict pedepsit cu închisoare de până la 3 ani și/sau amendă de până la 45.000 euro (articolul 222-11 din CP francez);
- violența fizică care are ca rezultat mutilarea sau invaliditatea permanentă se pedepsește cu închisoare de până la 10 ani și/sau cu amendă de maximum 150.000 de euro (articolul 222-9 din CP francez).

Amenințarea poate fi definită ca expresia unei intenții dăunătoare, prin prejudicierea persoanelor sau proprietății, adesea comisă prin cuvinte. La rîndul său actul de intimidare este unul care inspiră teamă de vătămare victimei și poate fi definită ca „presiune menită să descurajeze o persoană să-și îndeplinească datoria sau să-și valorifice drepturile” (Gomez del Prado, 2012, p. 301).

Actul de intimidare se poate manifesta și prin în atacarea proprietății victimei, de exemplu vehiculul acesteia, prin lovirea cu piciorul în oglinda retrovizoare și ruperea plăcuței de înmatriculare

Articolul 550 din Codul Penal spaniol stabilește protecția autorității, a agenților acesteia sau a funcționarilor publici când aceștia își îndeplinesc funcțiile cu care sunt înzestrați sau cu ocazia îndeplinirii acestora împotriva acțiunilor ilicite din partea terților.

Latura obiectivă a infracțiunii cercetate se poate realiza prin următoarele tipuri de acțiuni atac, aplicarea forței, intimidarea gravă și rezistența serioasă.

Atacul presupune agresiune fizică a agenților autorității sau a funcționarilor publici, prin acțiuni destinate lezării vieții, integrității corporale sau sănătății acestora. Ea constituie forma tipică și cea mai gravă a acestei infracțiuni și operează în același mod ca și celelalte metode ale acestei infracțiuni în calitate de *lex consumens* față de respectul pentru cei afectați, în gradul cel mai grav. (Vives și alții, 2010, p.766)

Cu privire la aplicarea forței, doctrina majoritară o interpretează ca fiind forța fizică și există o varietate de încercări de a o defini. Desebirea față de atac constă în scopul faptuitorului care în cazul utilizării forței nu urmărește lezarea vieții, integrității sau sănătății persoanei atacate, ci mai degrabă de a o forța să facă sau să sufere ceea ce nu dorește. Există un sector al doctrinei care consideră că atacul și aplicarea forței se suprapun prin asimilarea în conceptul acestuia din urmă a conținutului atacului, deci delimitarea nu ar fi necesară (Corcoy, 2011, p. 1091).

Prin intimidarea gravă se înțelege amenințarea săvârșirii unui rău imediat, fără a fi necesară insuflarea sau provocarea fricii subiectului pasiv, adică nu necesită constrângere emoțională efectivă, nici determinarea sentimentelor de frică sau anxietate, ci doar simpla intenție de a produce acele efecte psihologice.

Gravitatea intimidării este determinată de gravitatea răului cu care este amenințată persoana, de gravitatea aparentă a avertismentului și de ansamblul împrejurărilor concurente cu fapta.

Mai mult decât atât, linia diferențială dintre amenințări și intimidare este iminența, adică inevitabilitatea unui eveniment (Vives și alții, 2010, p. 767).

Modalitatea de manifestare a rezistenței grave în infracțiunea de ultraj presupune opoziția făptuitorului la o somație sau decizie a agenților sau funcționarilor autorității.

În doctrina peninsulei apenine există 4 teorii care explică structura infracțiunii, în scopul prezentării laturii obiective a infracțiunii de ultraj, ne vom referi la teoria bipartită, majoritară în jursiprudența italiană, care identifică 2 grupuri de elemente ale componenței de infracțiune: subiective și obiective.

Elementul obiectiv este constituit dintr-o conduită, adică o modificare a lumii exterioare, care constă într-o acțiune sau omisiune descrisă de legea penală, care determină un rezultat, numit eveniment, legat de primul printr-o legătură de cauzalitate. Conduita este elementul dinamic al faptei tipice, poate fi comisivă (sau pozitivă) și, prin urmare, ia forma unei acțiuni (a face) sau poate fi omisivă (sau negativă) și, prin urmare, ia forma unei omisiuni (a nu face) (Mantovani, 2007, pp. 51-57).

În cazul infracțiunii de violență sau amenințare la adresa unui oficial public (art. 336 din Codul Penal italian) prin folosirea violenței sau amenințării, se înțelege un tip de comportament care vizează forțarea unui funcționar public să comită un act contrar îndatoririlor sale oficiale sau să omită un act al său (Ponti, 2002, p. 103).

Conform unei altei opinii, violența ca formă de realizare a ultrajului este o constrângere fizică sau morală, prin care o persoană determină un funcționar public sau un responsabil de un serviciu public să îndeplinească acte contrare voinței sale; amenințarea, în schimb, este un act intimidant, care provoacă tulburare și teamă, cu care se anunță unui agent public apariția unui lucru nedorit, astfel încât acesta să se comporte diferit de cel dorit (Tramontano, 2006, p. 15).

Această ipoteză penală poate fi configurată nu numai atunci când subiectul activ direcționează atacul împotriva unui oficial public și îi pune în pericol integritatea fizică, ci ar putea fi îndreptată și împotriva altor subiecți (cei care acordă asistență): ceea ce contează este capacitatea de a perturba exercitarea funcțiilor publice (Ponti, 2002, p. 104).

Conform jurisprudenței cu privire la aplicarea răspunderii penale pentru violență sau amenințare împotriva unui oficial public a fost identificat un criteriu distinctiv dintre 2 infracțiuni din legea penală italiană: dacă violența sau amenințarea precedă executarea misiunilor de serviciu de către funcționarul public se include în ipoteza prevăzută la art. 336 CP italian; dacă totuși conduita este săvârșită în timpul efectuării actului oficial și în scopul împiedicării acestuia, subiectul care acționează va răspunde de în temeiul art. 337 CP italian (Rezistența față de un oficial public). Totodată conduita violentă sau amenințătoare îndreptată, în aceeași situație de timp și loc, împotriva mai multor funcționari publici nu constituie o singură faptă penală, ci atâtea infracțiuni câți destinatari calificați sunt ai conduitei sale (Messina și alții, 2011, p. 445).

În sistemul juridic britanic ultrajul este denumit generic „assault”, fiind inclus în categoria infracțiunilor non-letale asupra persoanelor, se constată ultraj dacă în urma faptei, victima percepe teamă de folosirea imediată a violenței împotriva sa acolo unde se află în prezent. În același timp, nu se cere ca violența să se fi produs efectiv, nu se cere să existe o amenințare reală de omor sau vătămare corporală gravă, deoarece amenințarea cu folosirea oricărei violențe (atingeri etc.) este pedepsită. Astfel, ultrajul poate fi exprimat prin fluturarea cu pumnul în nasul victimei, îndreptarea cu bicicleta spre victimă, aruncarea cu pietre, apeluri telefonice persistente, o simplă amenințare verbală nesușținută de nicio acțiune etc.

O altă formă de realizare a ultrajului se produce prin atingeri de diferită intensitate, în acest context precizăm că, prin loviri sunt înțelese atingerile ilegale (Ormerod și alții, 2008, p. 582) ale victimei sau aplicarea forței asupra acesteia, provocarea de durere nefiind obligatorie. Folosirea forței poate fi recunoscută ca „orice contact cu

corpul victimei sau chiar cu hainele sale... indiferent dacă victima ar putea simți acest contact prin îmbrăcăminte. Lovire mai poate fi considerată, de exemplu, sărutarea sau turnarea de apă, în calitate de argument în sprijinul unei reguli atât de dure, a fost subliniat că norma nu poate face distincția între violența criminală și non-criminală și, prin urmare, interzice cel mai mic grad al acesteia (Card și alții, 2008, p. 195). „Oamenii au dreptul să nu fie atinși dacă nu vor să fie atinși...” (Ashworth, 2009, p. 304). În acest context unii cercetători plasează ultrajul în categoria infracțiunilor contra autonomiei individului, ci nu în categoria infracțiunile contra integrității fizice (Wilson, p. 326).

Ca regulă generală, se consideră ilegală orice atingere sau folosire a forței, dacă nu există împrejurări care exclud incriminarea faptei (autoapărare, inclusiv împotriva lovirilor și atacurilor care nu au adus prejudicii sănătății, prevenirea infracțiunilor, pedeapsa părintească în scop educațional, cu consimțământul al victimei etc.). În același timp sunt considerate standarde de conduită acceptabile „atingerea obișnuit zilnică, împingerea și pumnul, tragerea și împingerea cu cotul în scopul atragerii atenției. Când atingerea devine ultraj este o chestiune de fapt.”¹⁰ însă nu este obligatoriu, ca atingerea să fie ostilă.

3. Concluzii

Violența în dreptul penal se referă de obicei la folosirea forței fizice sau amenințarea cu forța fizică împotriva unei persoane sau a proprietății acesteia cu intenția de a provoca teamă sau vătămări corporale. Violența poate lua diferite forme și se regăsește în construcția diferitor tipuri de infracțiuni.

Faptele ilicite împotriva funcționarilor publici sunt frecvent săvârșite prin violență fizică, aceasta ar trebui să fie recunoscută ca cea mai gravă metodă de comitere a ultrajului. În pofida importanței acestui concept, legiuitorii nu și-au propus o interpretare juridică a violenței, iar în doctrină este interpretat diferit.

În cadrul cercetării am identificat similitudini clare în privința incriminării infracțiunii de ultraj în legislația Republicii Moldova și cea a Federației Ruse care se explică prin descendența comună sovietică, se operează cu aceleași concepte confuze de violență nepericuloasă și violență periculoasă ca forme de realizare a infracțiunii de ultraj, considerăm că acest fapt nu se încadrează în tendința de uniformizare a legislației naționale în corespundere cu standardele europene.

În majoritatea legislațiilor europene, în scopul stabilirii sancțiunii pentru ultraj se ține cont de natura, intensitatea și nocivitatea violenței utilizate. Constatăm că în Republica Moldova, violența în adresa funcționarilor publici este pedepsită mai blând decât în alte state europene, fapt ce afectează protecția îndeplinirii atribuțiilor de serviciu de către funcționarii publici inclusiv cu statut special.

Bibliografie

Angheluță M. (2021). Tipurile de violență în funcție de obiectul de influențare/Types of violence depending on the object of influence. *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale/Social Sciences Series)*, no. 8(148).

Ashworth, A. (2009). *Principles of Criminal Law*. Oxford: Oxford.

Card, R., Molloy J., Card, Cross and Jones. (2008). *Criminal Law*. Oxford: Oxford.

Corcoy, Bidasolo M., Mir Puig S. (2011). *Comentarios al Código Penal: reforma 5/2010/ Comments on the Criminal Code: reform 5/2010*. Valencia: Tirant lo Blanch.

Decision of the Criminal Board of the Supreme Court of Justice of November 7, 2017, from file no. 1ra-1187/2017.

Decision of the Criminal Board of the Supreme Court of Justice of November 9, 2016, from file no. 1ra-1786/2016

***(2009). Explanatory dictionary of the Romanian language (2nd revised and added edition). Bucharest: Academia Română, Institutul de Lingvistică Editura Univers Enciclopedic Gold,

Dungan, P. (2009). Infrațiunea de ultraj în concepția noului Cod penal/The crime of assault in the conception of the new Criminal Code. *Analele Universității de Vest din Timișoara. Seria Drept/Annals of the West University of Timisoara. Law Series* no. 2.

Gomez del Prado, G. (2012). Intimidation en milieu carcéral: effet sur les pratiques professionnelles des agents correctionnels du Québec. *Criminologie/Criminology*, Vol. 45, no 2.

Hrițcu, C. Unele observații cu privire la conținutul incriminărilor și limitele de pedeapsă prevăzute în Codul penal în cadrul incriminărilor care fac parte din sfera unității legale de infrațiune/Some observations regarding the content of the crimes and the punishment limits provided in the Criminal Code within the crimes that are part of the scope of the legal crime unit. *Revista Universul Juridic/The Legal Universe journal*, No. 9, pp. 41-54.

Mantovani, F. (2007). *Principi di diritto penale/Principles of criminal law*. 2^a ed. CEDAM.

Messina, S. D., Spinnato G., Messina S. (2011). *Diritto penale. Manuale breve. Tutto il programma d'esame con domande e risposte commentate/Criminal law. Short manual. The entire exam program with commented questions and answers*. Giuffrè.

Ormerod, D., Smith and Hogan (2008). *Criminal Law*. Oxford: Oxford.

Ponti, A. (2002). *I principali delitti contro la pubblica amministrazione/The main crimes against the public administration*. Matelica: Halley Editrice.

Rassat, M-L. (2017). *Droit pénal general/General criminal law*. Paris: Ellipses.

Tramontano, L. (2006). *Capacità di intendere di volere e di volere del soggetto agente. Percorso ermeneutico tra dato normativo, dottrina e scienza psichiatrica alla luce della sentenza della Cassazione n. 9163/2005/Capacity of understanding, wanting and wanting of the acting subject. Hermeneutic path between regulatory data, doctrine and psychiatric science in the light of the Supreme Court ruling no. 9163/2005*. Matelica: Halley Editrice.

Vives, Anton T.S.; Carbonell Mateu, J.C. (2010). *Derecho Penal Parte Especial/Criminal Law Special Part*. 3ª Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, , Valencia 2010

Wilson W. (2003). *Criminal Law: Doctrine and Theory*. Harlow.

*** (2011). World Health Organization. *Violence*.; <http://www.who.int/topics/violence/en/>.

*** (2001). *Большой юридический словарь/Large legal dictionary*. Под ред. А.Я. Сухарева, В.Е. Крутских, Москва, ИНФРА-М.

Dzhindzholiya R.S./Джинджолия, Р.С. (2004). *Унификация оценочных признаков при квалификации преступлений против личности: монография / Unification of evaluative criteria when qualifying crimes against a person: monograph*. под ред. проф. А.А. Магомедова. Москва, ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право.

Иванцова Н./Ivantsova N. (2004). *Основные положения концепции общественно опасного насилия в уголовном праве / Basic provisions of the concept of socially dangerous violence in criminal law*. Уголовное право. 2004. № 4.

Кудрявцев В.Н./ Kudryavtsev V.N. (2006). *Общая теория квалификации преступлений/ General theory of classification of crimes*. 2-е изд., Москва: Юристъ.

Resolution of the Plenum of the Supreme Court of the Russian Federation No. 14 dated 06/01/2023 "On some issues of judicial practice in criminal cases of crimes provided for in Articles 317, 318, 319 of the Criminal Code of the Russian Federation", https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_448841/

Resolution of the Plenum of the Supreme Court of the Russian Federation No. 29 of December 27, 2002 "On judicial practice in cases of theft, robbery and robbery", https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_40412/

Сердюк Л.В./Serdyuk L.V. (2002). *Насилие: криминологическое и уголовно-правовое исследование/Violence: criminological and criminal legal research*. под ред. д-ра юрид. наук, проф. С.П. Щербь. Москва, Юрлитинформ.

Шарапов Р.Д./ Sharapov R.D. (2006). *Насилие в уголовном праве (понятие, квалификация, совершенствование механизма уголовно-правового предупреждения): автореф/ Violence in criminal law (concept, qualification, improvement of the mechanism of criminal legal prevention): abstract*. Екатеринбург.

Шарапов Р.Д./ Sharapov R.D. (2001). *Физическое насилие в уголовном праве/ Physical violence in criminal law*. СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс».